

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt V. Exemplis Eremiticam vitam sectantium idem comprobatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

ne quid ad laudem deesset, martyri quoque gloria ornatus est.

Eodem quoque tempore Bonifacius Romualdi discipulus in Russiam profectus, Russiam Regem, ejusque Regnum præter fratrem, convertit, à quo impiè cæsus, vineam à se plantatam etiam sanguine irrigavit.

Anno vero 1050. Humbertus ex Ordine sancti Benedicti Constantinopolim à Pontifice legatus ad Græcorum schisma confutandum, cum Niceta congressus coram Constantino Imperatore, ita eum disputando convicit, ut librum, quem conscripserat, comburere cogerit. Orbs etiam ex Monasterio Babenbergenfi, quæ est Germaniæ civitas, anno 1125. à Calisto Secundo in Pomeraniam missus, Barcilaum Principem convertit cum suis: quin idem etiam loca omnia maritima, Daciæ, Poloniæque finitima, cum magna animarum conversione peragravit. Denique complures Saxoniz civitates obiens, magnos ubique ad salutem motus effecit. Huic similis fuit Vicesimus, qui non multo post hunc una cum quatuor sociis ex Gallia ad Wandalos profectus, triginta totis annis incredibili labore universam illam regionem, in qua innumeri fermè erant populi, Christianis imbuit præceptis, & in iis insignia complura fundavit Cœnobia.

Ac denique non solum Benedictus Asiam, Africam, ac præcipuè Europam suis seminibus implevit, regna, & provincias sua prædicatione convertens; verum etiam Americam, nunquam antea cognitam, bonorum suorum operum radiis illustravit. Nam, ut refert Genebrad, in Chronol. sua lib. 4. & alii quamplures Historiographi, primus novi orbis Apostolus electus ab Alexandro VI. Summo Pontifice Becul Monachus Benedictinus, natione Catalanus fuit, qui electis duodecim ejusdem familie sociis, Vicarius Generalis Summi Pontificis apud illas nationes fuit designatus, ac benedictione Pontificali accepta, ad hanc novam Evangelii prædicationem ex Hispania, anno 1495, discessit, illisque provinciis omnium primus lumen fidei intulit. Multa præterea similia commemoriari possent ex Monachorum Ordine profecta, præcipuè tamen Orientalium Monachorum sub reglâ beati Basilii militantium, quorum ope, & doctrina conversa Græcia, alia etiam Orientales nationes in fide, & moribus sustentantur: quibus brevitatis causa omisissis, ad alia exempla efficaciora gradum faciamus.

CAPUT V.

Exemplis Eremiticam vitam sectantium idem comprobatur.

Remi, solitudinique professores, qui licet procul à negotiis ad spirituale otium confugerint: tamen si proximorum spiritualis utilitas requirat, contra officium agere, si non, contemplationis studiis relictis, ad proximos juvandos accurrant, docet Augustinus in Epist. 91. ad Carparrivam insula Monachos: qua eos hortatur, ne suam quietem necessitatibus Ecclesiæ præponant, ubi inquit: Parturienti si nulli boni administrare vellent, ne ipsi quidem quomodo nascerentur, inventuri fuissent.

Imò, quod magis miror, ipse Chryllostomus acriter invehitur in sacros Eremiti cultores, si proximorum salutis obliviscantur, Rom. 6. in primam

Epist. ad Corinth. Tom. 4. Nonnulli (ait) civitates, fora, hominum consuetudines, & aliorum eruditiones reliquerunt, montesque petierunt. Quid si quædam secessus causam dixerit, inveniet omnem convenientem veniam excusationem, siquidem ne pereat inquit, neve in virtute suam obtusior secedo: At quantum melius obrusorem te fieri, alios lucrari, quam morantem in solitudine pereuntes fratres despicere. Etio serm. 3. de B. Philogonio Tom. 3. Neque prorsus alia res est, quæ perinde declarat, docetque quis sit fidelis, & amans Christi, quam si fratrum curam agat, & pro illorum salute gerat sollicitudinem. Hæc omnes audiant, & Monachi, qui montium occuparunt cacumina, &c. quò pro viribus Ecclesiarum profectus adjuvent, &c. & quibuscumque possint rationibus auxiliantur. Hæc Chryllostomus.

Itaque veteres illi tam magni, tamque sancti Patres sæpè hac una de causa solitudinem, quam multis annis coluerant, reliquerunt: & tempore, quo persecutiones Ecclesiam Dei oppugnavant, non defuerunt hi, quin naufraganti Ecclesiæ operem ferrent: imò tanquam generosi quidam catuli ex antris exsistentes, & à latebris emergentes, statuerunt non se amplius solos servare, ac relicta contemplativa vita, omnemque quietem, ut athletæ insuperabiles à se removeantes, alacriter prodierunt ad certanda pro fide Christi bona certamina, hæc de magno Antonio memoriæ proditum est, qui relicta solitudine, Alexandriam veniens brevissimo temporis spatio miram Arianis intulit cladem.

Magnus quoque Athanasius in Epistola ad Dracontium Monachum contentiosè reluctantem ad animarum ministerium suscipiendum, his monet post multa: Nosti enim Serapionem Monachum esse, & quot Monachorum præfectum. Neque à te ignoratur, quot Monachorum pater fueris Apollonius. Nosti Agathonem, neque ignotum habes Aristonem. In Græco est Fortassis etiam audivisti de Cue in superiori Thebaida. Poteris etiam resciscere de Paulo, qui est apud Latos, & alios multos, & tamen illi Episcopi constituti non contradixerunt, sed habentes pro exemplari Eliseum, & consicquid ELIAS egerit, & eruditus quid discipuli Christi, Apostolique fecerint, susceperunt hanc curam, neque ministerium hoc asperserunt, neque propterea se ipsi deteriores facti sunt, sed mercedem expectant laboris proficientes ipsi, aliosque proficere adhortantes. Quot ab idolis converterunt? Quot à furiosa & demoniaca consuetudine suâ admonitionibus compescuerunt? Quot adduxerunt Christo servos? adeo ut qui ista signa conspiciant, admirentur. An quaso non ingens signum puellam inducere, ut virgo maneat, & adolescentiorem adhuc ut sit continens, & idololatram, ut cognoscat Dominum?

Et post pauca, ut probez, quod non sit impedimentum cura Episcopalis monastica observantia, quædam alia subdit, quæ ego libenter addam, quia si Episcopalis sollicitudo cum observantia non pugnat, multo minus simplex Missionum ministerium: Prosequitur igitur magnus Athanasius: Quapropter cum istiusmodi (inquit) habeas exempla dilectissime Draconti, ne dicas, nec dicentibus credas, Episcopatum esse causam peccati, aut quod inde nascantur occasiones delinquendi. Licet tibi in Episcopatu versare, sicut cum Paulo, licet vinum non bibere, sicut Timotheus fecit, & jejunare frequenter, ut Paulus solitus, ita ut secundum illum jejunans, alios sermonibus nutrias, & sitiens abstinentendo à potu, alio docendo potum præbeas. Ne igitur talia obijerant Consiliarius tuis: novimus enim Episco-

In Græco est
Fortassis etiam
audivisti de Cue
in superiori Thebaida.

posse junctas. & Monachos comedentes, &c. Hæc, & alia plura id genus Athanasius ad Dracontium, quem tandem persuasisse conitat.

Abbatem Appolonium, qui Thebaidem olim incolabat, Paladius commemorat, (idem etiam refert Nicephorus lib. 9. c. 14.) quod relicta solitudine persecutionis tempore, addens animum Christi Confessoribus multos effecit martyres.

Et ut nunc prætermittam Romualdum Eremiticæ vitæ auctorem, quem magno ardore animatum salutis flagrasse ejus gesta testantur, Theodoretus in libro eo, quem Religiosam historiam inscripsit, commemorat de Iuliano, cum Ariano impietas late serperet, ab Acatio Episcopo his rationibus à Ipeleuca adductum esse, ut relinqueret illam, (verba sunt Theodoret) in solitudine versandi rationem; veniet autem, ut ferret auxilium tot millibus, que se fraude interibant, & rumore sui adventus flammam extingueret Arianam. Cucurrit divinus Acacius, & sumpto, ut iussus erat, magno Acatio, accessit ad maximum lumen Ecclesiæ, & cum eum salutarisset, Dic mihi, inquit, ð Pater, quam ad vitam pertinent, est mihi Dei cultus pretiosior. Conor autem quoad ejus à me fieri potest, illi à sorte nudum offerre ministerium, & es perpetuo placere. Ostendam tibi, inquit Acacius, rationem, per quam ei plus quam nunc servies. Idque dicam, non solum utens ratiocinatione, sed qui id ab ejus doctrina didicerim. Cum enim Petrum aliquando rogasset, an eum plus quam alii amaret, & didicisset id, quod sciebat vel ante Petri vocem: Tu enim, inquit, nosti Domine, quod amo te? Ostendit quidnam agens eum magis coleret. Si enim, inquit, amas me, pascere oves meas, & pascere agnos meos. Hoc quoque tibi, ð Pater, est sciendum. Periculum enim est, ne oves à lupis intereant, ea autem valde amat, qui à te valde amatur. Est autem propriam amantium illa facere, qua cum sunt, eis, qui amantur, grata sunt. Et alioquin non parvum est periculum, multorumque, & magnorum illorum sudorum detrimentum, si pati poteris, negligere, tacitus præterire, veritatem quidem graviter oppugnari. Hoc cum primum audisset senex, qui eum quidem valere jubens ad tempus, neque civitatis strepitus, quod eis non esset assuetus, refugiens, occurrit Antiochiam.

Eodem quoque modo narrat idem Theodoretus in vita Eusebii, Ammianum Eusebio persuasivisse, cum eum monuisset, ut videret, ne plus se ipsum quam DEUM diligeret, his verbis: Dic enim mihi, ad illum dicebat, ð optime. Cuinam placere existimans, laboriosam hanc sortidamque, & squalidam vitam es persecutus? Cum autem, ut par est, us itaque dixisset, Deo, qui est virtutis legislator & magister. Quoniam ergo eum amas, inquit Ammianus, ego tibi modum ostendam, per quem & amorem magis accendes, & ei, quem amas, servies. Nam quod omni tua cura & industria in te ipsum convertatur, non effugiet, ut sentio, crimen in te nimij amoris. Lex enim Divina jubet proximum amare, ut te ipsum. Multos autem opum participes sumere, hoc est proprium veri muneris charitatis. Hanc autem D. Paulus appellavit legis plenitudinem. Rursus quoque clamat: Tota lex & Propheta in hoc sermone in summam rediguntur, nempe, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Porro autem Dominus quoque in sacro Evangelio Petro, qui confessus est eum plus alii amare, præcepit pascere oves suas. Eos autem qui hoc non fecerint reprehendens, clamat per Prophetam, ð Pastores, Non seipfos Pastores

pascunt, sed oves. Et idem magnum quoque ELIAM, qui hanc vitam persequatur, iussit versari in medio impiorum, & secundum ELIAM tantopere celebratum IOANNEBAM, qui amplectebatur solitudinem, transiit ad ripas Iordanis illic baptizare jubens & predicare. Quoniam tu ergo quoque es DEI, qui te fecit, ardens amator, multos quoque tecum animos effice amatores. Hoc enim est valde gratum communi Domino.

Optimè autem Aphraates vitæ sanctissimus, quem scribit idem Theodoretus in Valentis Imperatoris furore adversus Ecclesiam, eremo, in qua diu vixerat, relicta, tanquam bonum militem ad locum certaminis venisse, seque pugnantibus ultro miscuisse. Quin etiam cum aliquando tyranno in via occurrisset, cavillari eum capisse, quid ageret Monachus inter hominum turbas illum autem intrepidè sic respondisse: Dic Imperator, si puella essem, quam pudor in conclavi retineret; vidiſsem autem in patri mei domum ignem conjici, eamque conflagrare, num intus sedens otiose incendia spectare deberem? Atque si hoc facerem, me quoque ipsum flamma absumeret, quin statim accurrerem, aquam afferrem, & omni opè igni resisterem, hoc ipsum nunc ego, qui flamma à te in Dei domum, qui verusissimus est Pater, injecta pro mea parte remedium adferre coner. Hæc tum Aphraates. Neque verò nunc meliora multò sunt tempora, minoresve pestes ubique hoc tempore inferi Satanas, quam tunc Valens.

Sed verè diversa sunt tempora, diversusque Christianorum zelus: nam & antiquitus majores nostri, cum hæresis aliqua oritur, causaque fidei ageretur, ita animis omnes commovebantur, ut non sibi satisfacerent, nisi universas Ecclesiæ vires in unum colligerent, ac tanquam in agmen accincti omnes una ad resistendum occurrerent. Et ut hæresim propularent, Episcopi, relicti gregibus, altaribus, sedibus, longè positas regiones non sine magno sumptu & periculo adire non dubitabant. Una autem omnium ordinum, & nationum Doctores, nec non & interiorum solitudinum cultores, tam Archimandritæ, quam alii (ut de sancto Argonio contra Arianos, & aliis quamplurimis in Actis Conciliorum Generalium legitur,) literis & sermonibus tanquam ad commune restituendum incendium accurrerant. Quod si præcis illis temporibus unus aliquis error totum Christianum orbem ulque adeo commovebat, ut ab antris deserti, viros solitarios, in communia castra convenire compelleret; quid nunc facere oporteat, cum non uno aliquo errore, sed ipsa hæresim colluvione oppretatur, & exerceatur Ecclesia? Quis, qualisque sit ille Ecclesiæ Catholice filius, qui pie matris graviter laboranti opem ferre recuset? Immo est Ecclesiæ tam ingens periculum non immineret, sed tantum utilitas major, ac spiritualis profectus animarum expectaretur; sufficeret, ut & Monachi, & solitarii prætermissa contemplatione, ac clausura Ecclesiæ conatus adjuvarent: ut optimè docuit Innocentius Papa in c. licet. de Regularibus, his verbis: Sicut majus bonum minori bono præponitur; ita communis utilitas speciali utilitati præferenda est. Et in hoc casu vidè præponitur doctrina scientiæ, sollicitudo contemplationis, & labor quieti. Quæ sententia latius confirmatur à D. Thoma Opus. 19. c. 4. dicente: Nec valet quod dicunt aliqui, quod hoc posset fieri, quando necessitas immineret, quæ nunc non apparet; cum magistrorum jam secularium copia habeatur. Quia utilitas communis non solum debet procurari, usque quocumque modo,

sed

sed ut sit optimo modo, quo fieri potest. Quando autem Doctores magis multiplicentur, tanto utilitas communis, quae ex doctrina provenit, magis crescit: quia uni manifestatur, quod alteri nondum notum est. Unde dicitur Sap. 6. Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. Quo zelo Moyses ductus dicit Num.

Sap. 6.
Num. 11.

11. Quis tribuat, ut omnis populus prophetizet? Gloss. Fidelis Prædicator optat si fieri valeat, ut veritatem, quam solus loqui non sufficit, ora cunctorum foveat. Et infra: Prophetizare omnes voluit, qui bonum, quod habuit, non invidit.

Quis ergo cum tot exempla Sanctorum, tum illas monasticæ vitæ columnas Basilium, Benedictum, Romualdum, ac Bernardum, & eorum instituti sectatores, sanctissimi quoque Eremitæ Patres, & factatissimos cultores animarum salutis deditos videat, sine temeritatis nota audeat tot, ac tantos Patres instituti sui desertores judicare? aut quis non professioni Monasticæ convenientissimum proximos juvare pronuntiabit?

C A P V T VI.

Missiones expedientissimæ sunt omnium Religiosorum instituto, illudque mirificè perficiunt.

Religiones ex hoc esse perfectissimas, quod fine mixto, tam ex contemplatione, quam actione gaudeant manifestum est. Nam cum primum apud nos locum obtinere DEUS debeat, qui & summum bonum est, & à quo omnia in nos bona promanarunt: secundo autem loco homini homo esse debet, inter quos una naturæ conjunctio est, quæ major altera affinitas non est, atque ideò maxima in terris officia sunt, quæ ad DEI gloriam, hominumque salutem propagandam conferuntur. Quare rectè S. Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. negotiosa, & occupata vitæ munita duplici modo distinguit; alia enim sola exteriori functione completi, cujusmodi est servire hospitibus, vel ægrotis, vel militare, atque hæc quidem non paulò minoræ esse contemplatione: alia verò esse, quæ quasi fluunt ex abundantia quadam contemplationis, quæ videlicet cum mens divino amore incensa fuerit, agit in opera externa, ut est concionari, vel docere rudes, & alia similia. Hæc verò majora, & nobiliora esse non solum illa actione, sed etiam ipsa contemplatione, si sola, ac simplex sit, & si ipsa se tantum ipsa vertatur ac nihil ex ea in alios utilitatis sequatur. Docuit hoc, D. Thomas his verbis: Opus vitæ activæ aliud est, quod ex plenitudine contemplationis derivatur, sicut doctrina & prædicatione, unde & Gregor. dicit in sua Homil. super Ezechielem: Quod de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus, dicitur Psalm. 144. Memoriam suavitatis tuæ eructabunt: & hoc præfertur simplicis contemplationi: sicut enim majus est illuminare quam lucere solum, ita magis est contemplata aliis tradere, quam solum contemplari. Sic enim summum gradum in Religionibus tenent, qui ordinantur ad docendum, & prædicandum: secundum autem gradum tenent hi, qui ordinantur ad contemplationem: igitur firmiter perfectio est sortiri finem ex contemplatione, & actione temperatum. Quare major perfectio erit Religiosorum, ac proinde eis magis expediens, in contemplatione, & actione exerceri, quam vel in sola actione, vel contemplatione:

Thom. à Jesu Oper. 1932. L.

quia etsi Religiones quàm plurimæ ut Monachales, ad solam, veluti ad præcipuum scopum, contemplationem destinantur: quia tamen, ut jam supra ostendimus, ex regula propria, à prædicationis functione non accentur; non poterit obesse, sed prodesse quamplurimum omnium Religiosorum perfectioni, in hujus altissimi ministerii studio occupari.

Neque timendum est huic vitæ mixtæ, ne in actionem multiplicem dilabatur, ac iterum reprehendatur à Domino de nimia sollicitudine, & turbatione erga plurima: nam cum interior oratio sive meditatio cum actione exteriori conjungitur, tam bene inter se necluntur, ut actio à contemplatione juvetur, & contemplatio ab actione non impediatur. Verè enim D. Aug. Epist. 116. animi gaudium, lætitiæ ac tranquillitatem non solum in solitudine ac secessu, sed & in actu quoque humano ait permanere, si ex illo aditu sive contemplatione ad operationem procedatur: ac proinde qui hominibus virtutem suam, & Evangelii lucem communicare instituerunt, non modo de virtutibus nihil perdere videntur, sed & eam potius multum augere: quasi enim quandam necessitatem injiciunt DEO, ut ipsi primo largiatur, quod per ipsos in alios effundi velit. Quare non potest non esse expedientissimum Religiosis omnibus, in juvandis Infidelibus has duas amplecti sorores.

Rem verò hanc potius practicè quàm theoreticè, ac veluti ab experientia ipsa probandam aggrediamur. Ostendamus igitur ad proprii cujuslibet Religionis instituti observantiam Missionum opus esse opportunissimum, expedientissimumque medium, idque in primis hæc comparatione. Statuamus in hoc loco Religiosos duos, quorum alter de simplici tantum Regule observatione, suæque salute cogitet, alter Missiones meditetur. Rogamus igitur (quamvis experientia luce meridiana clarior est) uter ex his duobus chororum ardentius frequentabit? uter mortificationes ex his duobus, increpationes, & occupatos patientius feret? uter nova patientiæ genera studiosius inquiret? uter labores & tentationes constantius patietur? Res per se perspicua est, & quia non omnes capiunt verbum hoc, rationem discriminis proferamus. Manifestum est eum, qui nil nisi domesticum cogitat, (ut experimenta quotidiana convincunt) iis ad passionem, mortificationem, & virtutum acquisitionem mediis uti mediocribus, ita ut raro admodum in eximiam sanctitatem iis mediis, eo modo, quo exerceri solent, perveniat. Disciplina quippe domestica nihil arduum post aliquantum temporis repræsentat, ad cuius victoriam animus se solitè altius erigat: immò consuetudine lentescit, & timendum est, ne iis, quibus præstare consuevit, satis contentus regrediat, cum progrediendi signa non præferat. Ex hoc efficitur, ut animus vilescat, & satis crebro cæptæ disciplinæ tenorem languidus omitat, seque ad laxitatem cum aliorum scandalo convertat; proptereaque illæ Religiones, quæ hanc mediocritatem amplectuntur, cum degeneres otio, austeritatem diuturnam sustinere nolint, ad mollia relabuntur, & rixis, ambitionibus, aliisque peccatis, ut plurimum, deformantur: tantumque abest, ut ignavi Religiosi, qui præterunt reformationem propriam prius querendam, postmodum proximis vacandum, se ipsos promoveant, ut dolendum sit, quàm miserè propriis passionibus succumbant.

Hæc diximus ratione Religiosi illius, qui de

D

Mission-